Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 2 kwietnia 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2003/55/WE – Wspólne zasady rynku wewnętrznego gazu ziemnego – Ochrona konsumentów – Artykuł 3 ust. 3 i lit. b) załącznika A – Przejrzystość warunków umownych – Obowiązek udzielenia konsumentowi informacji o podwyżce cen w odpowiednim czasie i bezpośrednio

W sprawie C-765/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Landgericht Koblenz (sąd krajowy w Koblencji, Niemcy) postanowieniem z dnia 1 października 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 6 grudnia 2018 r., w postępowaniu:

Stadtwerke Neuwied GmbH

przeciwko

RI,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: P.G. Xuereb (sprawozdawca), prezes izby, T. von Danwitz i A. Kumin, sędziowie,

rzecznik generalny: H. Saugmandsgaard Øe,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Stadtwerke Neuwied GmbH – J. Müller, Rechtsanwalt,

– w imieniu Komisji Europejskiej – O. Beynet i M. Noll-Ehlers, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: niemiecki.

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/55/WE z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej dyrektywę 98/30/WE (Dz.U. 2003, L 176, s. 57) w związku z lit. b) i c) załącznika A do tej dyrektywy.

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką Stadtwerke Neuwied GmbH, jako dostawcą gazu, a jej odbiorcą, RI, w przedmiocie uiszczenia zaległych płatności wynikłych z licznych podwyżek cen gazu.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy 2 i 3 dyrektywy 2003/55 mają następujące brzmienie:

„(2) Doświadczenie uzyskane podczas wdrażania tej dyrektywy pokazuje korzyści płynące z wewnętrznego rynku gazu w wyniku wzrostu wydajności, obniżek cen, wyższych standardów usług i wzrostu konkurencyjności. Jednakże nadal istnieją istotne niedociągnięcia, a także możliwości poprawy funkcjonowania pozostałych segmentów rynku i potrzebne są konkretne postanowienia w celu zapewnienia równych warunków działania i w celu zmniejszenia ryzyka rynkowej dominacji i rabunkowych zachowań, zagwarantowania niedyskryminacyjnych taryf przesyłowych i dystrybucyjnych poprzez zapewnienie dostępu do sieci na podstawie taryf opublikowanych przed ich wejściem w życie i zapewnienie ochrony praw drobnych i słabych ekonomicznie odbiorców.

(3) Na swym posiedzeniu w Lizbonie w dniach 23 i 24 marca 2000 r. Rada Europejska wezwała do podjęcia szybkich działań w celu zakończenia tworzenia wewnętrznego rynku w sektorach energii elektrycznej i gazu oraz przyspieszenia liberalizacji w tych sektorach, aby osiągnąć w pełni funkcjonujący rynek wewnętrzny. Parlament Europejski w swej uchwale z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie drugiego raportu Komisji o stanie liberalizacji rynków energetycznych zwrócił się z prośbą do Komisji o przyjęcie szczegółowego harmonogramu realizacji dokładnie wytyczonych celów, aby stopniowo, lecz całkowicie zliberalizować rynek energetyczny”.

4 Zgodnie z motywem 27 owej dyrektywy:

„Przestrzeganie wymogów usług o charakterze użyteczności publicznej jest podstawowym wymogiem niniejszej dyrektywy i ważne jest, aby wspólne minimalne standardy, przestrzegane przez wszystkie państwa członkowskie, zostały określone w niniejszej dyrektywie, z uwzględnieniem celów ochrony konsumenta, bezpieczeństwa dostaw, ochrony środowiska i równoważnych poziomów konkurencji we wszystkich państwach członkowskich. Ważne jest, aby wymogi usług o charakterze użyteczności publicznej mogły być interpretowane na poziomie kraju, z uwzględnieniem sytuacji w danym państwie i pod warunkiem przestrzegania prawa [Unii]”.

5 Artykuł 2 dyrektywy 2003/55 zawiera następujące definicje:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[…]

25) »odbiorcy – gospodarstwa domowe« oznaczają odbiorców dokonujących zakupu gazu ziemnego dla potrzeb własnego zużycia w ich gospodarstwach domowych;

[…]

27) »odbiorcy końcowi« oznaczają odbiorców dokonujących zakupu gazu ziemnego na własny użytek;

[…]”.

6 Artykuł 3 rzeczonej dyrektywy, zatytułowany „Zobowiązania o charakterze użyteczności publicznej i ochrona odbiorcy”, przewiduje w ust. 3:

„Państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych i zapewniają wysoki stopień ochrony konsumenta, a w szczególności zapewniają odpowiednie środki ochrony słabych ekonomicznie odbiorców, włączając w to odpowiednie środki chroniące ich przed odłączeniem. W tym kontekście mogą przyjąć odpowiednie środki w celu ochrony odległych odbiorców, podłączonych do systemu gazowego. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć dostawcę »z urzędu« dla odbiorców podłączonych do sieci gazowej. Powinny one zapewnić wysoki stopień ochrony odbiorcy, w szczególności odnoszący się do przejrzystości ogólnych zasad i warunków kontraktowych, ogólnych informacji i zasad rozstrzygania sporów. Państwa członkowskie powinny upewnić się, że uprawniony odbiorca ma realną możliwość zmiany dostawcy. W odniesieniu przynajmniej do odbiorców będących gospodarstwami domowymi są to środki wyszczególnione w załączniku A”.

7 Załącznik A do owej dyrektywy określa środki ochrony konsumentów w następujący sposób:

„W poszanowaniu przepisów [Unii] dotyczących ochrony odbiorcy, w szczególności dyrektywy 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady [z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość – Oświadczenie Rady i Parlamentu, dotyczące art. 6 ust. 1 – Oświadczenie Komisji dotyczące art. 3 ust. 1 tiret pierwsze (Dz.U. 1997, L 144, s. 19 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 3, s. 319)] i dyrektywy Rady 93/13/WE [z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 288)], środki, o których mowa w art. 3, mają zagwarantować odbiorcom:

[…]

b) otrzymanie stosownego [w odpowiednim czasie] zawiadomienia o każdym zamiarze wprowadzenia zmian do umowy oraz poinformowanie o prawie do wycofania się z umowy po otrzymaniu zawiadomienia. Świadczący usługi powiadamiają bezpośrednio swoich odbiorców-abonentów o jakichkolwiek podwyżkach stawek w odpowiednim czasie, nie później niż jeden okres fakturowania po wejściu w życie podwyżki. Państwa członkowskie zapewniają odbiorcom możliwość wycofania się z umów, jeżeli oni nie akceptują nowych warunków podanych im do wiadomości przez świadczącego usługi gazownicze;

c) otrzymywanie przejrzystych informacji o stosowanych cenach i taryfach i o standardowych warunkach dotyczących dostępu do usług i korzystania z usług gazowniczych;

[…]”.

Prawo niemieckie

8 Paragraf 36 ust. 1 i 2 Energiewirtschaftsgesetz (ustawy o zaopatrzeniu w energię i gaz, zwanej dalej „EnWG") ma następujące brzmienie:

„Obowiązek w zakresie zaopatrzenia podstawowego

1) Przedsiębiorstwa zaopatrzenia w energię są zobowiązane, w odniesieniu do stref sieci dystrybucji, w których gwarantują zaopatrzenie podstawowe odbiorców będących gospodarstwami domowymi, do przekazania do publicznej wiadomości ogólnych warunków i cen odnoszących się do zaopatrzenia z sieci niskiego napięcia lub niskiego ciśnienia i ich opublikowania w internecie, a także do zapewnienia dostaw wszystkim odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi na tych warunkach i po tych cenach. Obowiązek w zakresie zaopatrzenia podstawowego nie ma zastosowania, jeżeli z przyczyn ekonomicznych zrealizowanie zaopatrzenia nie jest możliwe z punktu widzenia przedsiębiorstwa zaopatrzenia w energię.

2) Podmiotami świadczącymi usługi w zakresie zaopatrzenia podstawowego, o których mowa w ust. 1, są przedsiębiorstwa zaopatrzenia w energię, które zaopatrują głównie odbiorców będących gospodarstwami domowymi w ogólnej strefie zaopatrzenia […]".

9 Zgodnie z § 1 ust. 1 Verordnung über allgemeine Bedingungen für die Gasverordnung von Tarifkunden (rozporządzenia w sprawie ogólnych warunków zaopatrzenia w gaz odbiorców objętych taryfą podstawową) z dnia 21 czerwca 1979 r. (BGBl. 1979 I, s. 676) (zwanego dalej „AVBGasV").

„Warunki, na jakich przedsiębiorstwa zaopatrzenia w gaz są zobowiązane […] przyłączyć każdą osobę do swojej sieci dystrybucyjnej i zapewnić zaopatrzenie po ogólnych stawkach taryf, są uregulowane w §§ 2–34 niniejszego rozporządzenia. Wskazane warunki stanowią integralną część umowy o dostawę".

10 Zgodnie z § 4 ust. 2 AVBGasV, zmiany warunków lub ogólnych stawek taryf stają się skuteczne dopiero po ich podaniu do publicznej wiadomości.

11 Paragraf 32 ust. 1 i 2 AVBGasV przewiduje:

„1) Stosunek umowny trwa nieprzerwanie do momentu rozwiązania go przez jedną ze stron z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego […].

2) Jeżeli ogólne stawki taryf ulegną zmianie lub przedsiębiorstwo zaopatrzenia w gaz zmieni, w ramach niniejszego rozporządzenia, swoje warunki ogólne, odbiorca może wypowiedzieć umowę z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego następującego po podaniu zmiany do publicznej wiadomości.

[…]".

12 AVBGasV zostało uchylone przez Gasgrundversorgungsverordnung (rozporządzenie w sprawie zaopatrzenia podstawowego w gaz) z dnia 26 października 2006 r. (BGBl. 2006 I, s. 2396), zmienione przez ustawę z dnia 29 sierpnia 2016 r. (BGBl. 2016 I, s. 2034) (GasGVV). Paragraf 5 ust. 2 i 3 GasGVV stanowi:

„2) Wszelkie zmiany ogólnych cen lub dodatkowych warunków dostawy stają się skuteczne z początkiem miesiąca, pod warunkiem że zostały podane do publicznej wiadomości co najmniej sześć tygodni wcześniej. Dostawca usługi zaopatrzenia podstawowego jest, równolegle do podania do wiadomości publicznej, zobowiązany do skierowania do klientów pisma podającego do ich wiadomości

planowane zmiany oraz do opublikowania ich w internecie; w ramach tych działań podaje on do wiadomości klientów zakres, powody i warunki zmian, odsyłając w czytelny sposób do praw klienta, o których mowa w ust. 3, a także informacje, o których mowa w § 2 ust. 3 zdanie pierwsze pkt 7.

3) W sytuacji zmiany ogólnych cen lub dodatkowych warunków dostawy odbiorca ma prawo wypowiedzenia umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia z chwilą wejścia w życie rzeczonych zmian […]".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

13 Stadtwerke Neuwied jest dostawcą gazu ziemnego zorganizowanym w formie utworzonej zgodnie z prawem niemieckim spółki prawa prywatnego, lecz podlegającej, jako komunalne przedsiębiorstwo usługowe, któremu powierzono zdanie świadczenia usług użyteczności publicznej na poczet ogółu, kontroli państwa, przy czym miasto Neuwied (Niemcy) jest jej jedynym udziałowcem, a burmistrz tego miasta należy do rady nadzorczej tej spółki.

14 RI jest klientem Stadtwerke Neuwied od dnia 28 lipca 2004 r. Tenże dostawca gazu wywiązał się z zobowiązań podmiotu zobowiązanego do świadczenia w ramach umowy na zaopatrzenie podstawowe. W okresie między styczniem 2005 r. a wrześniem 2011 r. Stadtwerke Neuwied dokonał podwyżki cen stosownie do wzrostu kosztów pozyskiwania gazu ziemnego, przy uwzględnieniu oszczędności uzyskiwanych w innych dziedzinach związanych z eksploatacją gazu. Dochodzi on obecnie od RI zapłaty kwoty 1334,71 EUR, stanowiącej zaległość wynikającą z dostosowania stawek. RI nie został indywidualnie poinformowany o tych dostosowaniach stawek, należy jednakże uściślić, że Statdwerke Neuwied opublikował na należącej do niego witrynie internetowej stosowane przez siebie ceny, taryfy ogólne oraz wynikające z nich dostosowania treści wiążących ją umów. Podwyżki taryf zostały poza tym podane do wiadomości publicznej za pośrednictwem prasy regionalnej.

15 Przed sądem odsyłającym RI podniósł, że umowa o dostawę zawarta z Stadtwerke Neuwied nie zawierała skutecznej klauzuli dotyczącej zmiany cen, i zakwestionował zasadność żądań podnoszonych przez Stadtwerke Neuwied. RI uważa między innymi, że Stadtwerke Neuwied nie miał prawa, by skutecznie zmienić stosowane przez siebie ceny, że cena zużycia gazu, której zapłaty dochodzi, wykraczała poza granice rozsądku i że, przy założeniu, że takie prawo istnieje, prawo do jednostronnego ustalenia cen na podstawie § 4 AVBGasV nie zostało sformułowane w przejrzysty sposób. RI jest w związku z tym zdania, że podwyżki cen gazu były bezskuteczne. Ponadto RI sformułował żądanie wzajemne, wnosząc o stwierdzenie, że ceny ustalone przez dostawcę wykraczały poza granice rozsądku i były bezpodstawne, oraz o zasądzenie przez sąd zwrotu części kwot już uiszczonych przez niego na poczet Stadtwerke Neuwied w okresie od 1 stycznia 2005 r. do 31 grudnia 2011 r.

16 Sąd odsyłający jest zdania, że rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu zależy od wykładni przepisów dyrektywy 2003/55.

17 Sąd ów uważa, że niepoinformowanie przez Stadtwerke Neuwied konsumenta w odpowiednim czasie i bezpośrednio o podwyżce cen gazu może podważyć skuteczność owych podwyżek, ponieważ wymóg przejrzystości, wynikający z art. 3 ust. 3 oraz lit. b) i c) załącznika A do dyrektywy 2003/55, może zostać bezpośrednio powołany w sporze takim jak będący przedmiotem postępowania głównego, mimo braku transpozycji rzeczonej dyrektywy do prawa niemieckiego w spornym okresie.

18 Sąd odsyłający precyzuje jednak, iż jego stanowisko zakłada, że biorąc pod uwagę brak transpozycji, przewidziany przez dyrektywę 2003/55 wymóg przejrzystości wywiera skutek bezpośredni i może zostać powołany przez jednostkę wobec spółki prawa prywatnego, takiej jak Stadtwerke Neuwied, oraz że poszanowanie tego wymogu warunkuje skuteczność podwyżki ceny.

19 W kwestii tej sąd odsyłający podkreśla, że Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) orzekł, iż przepisy krajowe obowiązujące w czasie wystąpienia okoliczności leżących u podstawy postępowania głównego nie mogły być interpretowane w sposób zgodny z dyrektywą 2003/55. Stwierdziwszy ponadto brak bezpośredniej skuteczności przedmiotowej dyrektywy, Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości) orzekł, że taka sytuacja nie powinna prowadzić do bezskuteczności spornych podwyżek cen, i uznał prawo Stadtwerke Neuwied do dostosowania stosowanych przez nią cen w oparciu o uzupełniającą wykładnię umowy na dostarczanie gazu.

20 Sąd odsyłający zastanawia się, czy art. 3 ust. 3 dyrektywy 2003/55/WE w związku z lit. b) i c) załącznika A do tejże dyrektywy należy rozumieć w ten sposób, że bezpośrednie poinformowanie odbiorców o podwyżce stawek jest warunkiem skuteczności podwyżki. Sąd ten zastanawia się ponadto, czy wskazane przepisy dyrektywy znajdują bezpośrednie zastosowanie, jako że, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, mogłyby zostać uznane za bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne i są powoływane wobec podmiotu takiego jak Stadtwerke Neuwied, który – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem – mógłby zostać uznany za podlegający zwierzchnictwu lub kontroli państwa, względnie za posiadający uprawnienia wykraczające poza normy obowiązujące w stosunkach między jednostkami.

21 W tych okolicznościach Landgericht Koblenz (sąd krajowy w Koblencji, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 3 ust. 3 w związku z załącznikiem A lit. b) i c) do [dyrektywy 2003/55] należy interpretować w ten sposób, że nieudzielenie informacji w odpowiednim czasie i bezpośrednio odbiorcom gazu o warunkach, przyczynach i zakresie mającej nastąpić zmiany taryfy dostaw gazu stoi na przeszkodzie skuteczności takiej zmiany taryfy?

2) W razie udzielenia na to pytanie odpowiedzi twierdzącej:

Czy art. 3 ust. 3 w związku z załącznikiem A lit. b) i c) do [dyrektywy 2003/55] znajduje bezpośrednie zastosowanie od dnia 1 lipca 2004 r. w stosunku do przedsiębiorstwa dostaw zorganizowanego jako podmiot prawa prywatnego (jako niemiecka spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) z tego względu, że wskazane przepisy tej dyrektywy są, z punktu widzenia ich treści, bezwarunkowe i tym samym mogą być stosowane bez dalszego aktu transponującego i przyznają obywatelom prawa w stosunku do podmiotu, który pomimo formy prawnej podmiotu prawa prywatnego podlega państwu [kontroli państwa], ponieważ jest ono jedynym udziałowcem przedsiębiorstwa?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

22 Poprzez swoje pytanie pierwsze sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy art. 3 ust. 3 dyrektywy 2003/55 w związku z lit. b) i c) załącznika A do tejże dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji zmiany stawek, o których dostawca gazu z urzędu nie poinformował odbiorców indywidualnie, a których to zmian jedynym celem jest obciążenie odbiorców zwyżką kosztów nabycia gazu ziemnego, nie zaś osiągnięcie zysku, poszanowanie przez dostawcę ustanowionych przez przywołane przepisy obowiązku przejrzystości oraz obowiązku informacyjnego stanowi warunek skuteczności rzeczonych zmian stawek.

23 Należy przypomnieć, że celem, do którego realizacji dąży dyrektywa 2003/55, jest poprawa funkcjonowania wewnętrznego rynku gazu. Niedyskryminacyjny, przejrzysty i uczciwie wyceniony dostęp do sieci jest konieczny do zapewnienia właściwego działania konkurencji i ma podstawowe znaczenie dla zakończenia procesu tworzenia rynku wewnętrznego gazu (wyrok z dnia 23 października 2014 r., Schulz i Egbringhoff, C-359/11 i C-400/11, EU:C:2014:2317, pkt 39).

24 W tym kontekście względy ochrony konsumentów leżą u podstawy przepisów 2003/55 i są ściśle związane tak z liberalizacją wspomnianych rynków, jak i z celem związanym z zapewnieniem stabilnych dostaw gazu, do którego realizacji również dąży rzeczona dyrektywa (wyrok z dnia 23 października 2014 r., Schulz i Egbringhoff, C-359/11 i C-400/11, EU:C:2014:2317, pkt 40).

25 To właśnie w świetle przywołanego celu oraz z przywołanych względów art. 3 dyrektywy 2003/55, dotyczący zobowiązań o charakterze użyteczności publicznej i ochrony konsumentów, przewiduje w ust. 3, że państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych i zapewniają wysoki stopień ochrony konsumenta, a w szczególności zapewniają odpowiednie środki ochrony słabych ekonomicznie odbiorców. Ponadto państwa członkowskie mogą wyznaczyć dostawcę z urzędu w celu zapewnienia stabilnych dostaw gazu na rzecz klientów podłączonych do sieci dystrybucji. W każdym razie, w odniesieniu do odbiorców będących gospodarstwami domowymi, są to środki wyszczególnione w załączniku A do rzeczonej dyrektywy.

26 Litera b) załącznika A do dyrektywy 2003/55 precyzuje, że celem środków, o których mowa w art. 3 ust. 3 tejże dyrektywy, jest w szczególności zagwarantowanie, że świadczący usługi powiadamiają bezpośrednio swoich odbiorców-abonentów o jakichkolwiek podwyżkach stawek w odpowiednim czasie, nie później niż jeden okres fakturowania przed upływem normalnego okresu fakturowania następującego po wejściu w życie podwyżki. Ponadto, zgodnie z brzmieniem przywołanego przepisu, państwa członkowskie zapewniają odbiorcom swobodę odstąpienia od umów, jeżeli nie akceptują oni nowych warunków dostaw gazu. Zgodnie z lit. c) załącznika A do rzeczonej dyrektywy odbiorcy otrzymują przejrzyste informacje o stosowanych cenach i taryfach.

27 Należy stwierdzić, że brzmienie przywołanych przepisów nie wskazuje jednakowoż, czy poszanowanie ciążących na dostawcach gazu obowiązku przejrzystości i obowiązku informacyjnego stanowi warunek skuteczności zmian stawek uiszczanych z tytułu dostawy gazu.

28 Niemniej jednak Trybunał orzekł już, że aby móc w pełni i faktycznie korzystać z przysługujących im praw i z pełną świadomością podjąć decyzję o ewentualnym odstąpieniu od umowy lub o kwestionowaniu zmiany ceny dostawy, odbiorcy powinni być poinformowani w odpowiednim terminie przed wejściem w życie tej zmiany o jej przyczynach, warunkach i zakresie (wyrok z dnia 23 października 2014 r., Schulz i Egbringhoff, C-359/11 i C-400/11, EU:C:2014:2317, pkt 47).

29 Z powyższego wynika, że ustanowione w lit. b) i c) załącznika A do dyrektywy 2003/55 obowiązek przejrzystości i obowiązek informacyjny mają na celu zagwarantowanie, zgodnie z celem ochrony konsumenta, by odbiorca mógł wykonać przysługujące mu prawo do odstąpienia od umowy lub do zakwestionowania zmiany ceny dostawy.

30 Wykonanie tego prawa przez odbiorców nie mogłoby jednak zostać zagwarantowane, a przepisy lit. b) i c) załącznika A do dyrektywy 2003/55 byłyby pozbawione ich skuteczności, jeśli dostawca nie wywiązałby się z ciążących na nim obowiązku przejrzystości oraz obowiązku informacyjnego, nie dokonując w szczególności indywidualnego poinformowania swoich odbiorców o planowanej zmianie stawek.

31 Mając powyższe na uwadze, należy przypomnieć, że w szczególnych okolicznościach zaistniałych w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym Stadtwerke Neuwied działał w charakterze „dostawcy z urzędu" w rozumieniu art. 3 ust. 3 dyrektywy 2003/55 i że celem dokonywanej stopniowo przez owego dostawcę zmiany stawek było jedynie obciążenie odbiorców zwyżką kosztów nabycia gazu ziemnego, a nie osiągnięcie zysku.

32 Trybunał orzekł bowiem, że jako iż owi dostawcy gazu są zobowiązani na mocy uregulowań krajowych do zawierania umów z odbiorcami, którzy złożyli wniosek o zapewnienie dostaw i którzy mają prawo żądać zawarcia umowy na warunkach przewidzianych w tych uregulowaniach, należy uwzględnić interesy ekonomiczne wspomnianych dostawców w sytuacji, gdy nie mają oni możliwości wyboru drugiej strony umowy ani nie mogą swobodnie rozwiązać umowy (wyrok z dnia 23 października 2014 r., Schulz i Egbringhoff, C-359/11 i C-400/11, EU:C:2014:2317, pkt 44).

33 W tych okolicznościach należy uznać, że gdy zmiany dokonane przez dostawcę gazu ograniczają się do przeniesienia ciężaru zwyżki kosztów nabycia gazu na cenę usługi, przy czym dostawca nie próbuje przy tym wygenerować dla siebie żadnego zysku, bezskuteczność owych zmian, mająca wynikać z braku indywidualnego podania do wiadomości odbiorców, może poważnie zagrozić interesom gospodarczym dostawcy gazu.

34 W konsekwencji, jako że dostawca jest zobowiązany do zapewnienia stabilnych dostaw gazu na rzecz swoich odbiorców, skuteczność podwyżki stawek, odpowiadającej wzrostowi kosztów pozyskiwania gazu, nie może zależeć od indywidualnego poinformowania tychże odbiorców. W przeciwnym wypadku ryzyko gospodarcze ponoszone przez dostawcę gazu mogłoby zarówno postawić pod znakiem zapytania realizację celu dyrektywy 2003/55 związanego z zapewnieniem stabilnych dostaw gazu, jak i zaszkodzić w nieproporcjonalnym stopniu interesom gospodarczym owego dostawcy.

35 Jako że brak indywidualnego podania do wiadomości zmiany stawek nawet w takiej sytuacji stanowi jednak uszczerbek dla ochrony konsumentów, konieczne jest, po pierwsze, by odbiorcy takiego dostawcy mogli wypowiedzieć umowę w dowolnym momencie i, po drugie, by jeżeli dostawa gazu jest realizowana w oparciu o stawkę, o której odbiorca nie mógł powziąć wiedzy przed jej wejściem w życie, mogli oni skorzystać z odpowiednich środków prawnych umożliwiających im dochodzenie naprawienia szkody, jaką mieliby ewentualnie ponieść z powodu utracenia możliwości wykonania w odpowiednim czasie prawa do zmiany dostawcy w celu uzyskania korzystniejszej oferty cenowej. Do sądu odsyłającego należy zweryfikowanie tej okoliczności.

36 W świetle przywołanych powyżej rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 3 ust. 3 dyrektywy 2003/55 w związku z lit. b) i c) załącznika A do tejże dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji zmiany stawek, o których dostawca gazu z urzędu nie poinformował odbiorców indywidualnie, a których to zmian jedynym celem jest obciążenie odbiorców zwyżką kosztów nabycia gazu ziemnego, nie zaś osiągnięcie zysku, poszanowanie przez dostawcę ustanowionych przez przywołane przepisy obowiązku przejrzystości oraz obowiązku informacyjnego nie stanowi warunku skuteczności rzeczonych zmian stawek, pod warunkiem że odbiorca może wypowiedzieć umowę w dowolnym momencie i dysponuje odpowiednimi środkami prawnymi umożliwiającymi mu dochodzenie naprawienia szkody, jaką miałby ewentualnie ponieść z powodu braku indywidualnego zakomunikowania mu zmian.

W przedmiocie pytania drugiego

37 Zważywszy na odpowiedź udzieloną na pierwsze pytanie prejudycjalne, nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie kosztów

38 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/55/WE z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej dyrektywę 98/30/WE w związku z lit. b) i c) załącznika A do tejże dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji zmiany stawek, o których dostawca gazu z urzędu nie poinformował odbiorców indywidualnie, a których to zmian jedynym celem jest obciążenie odbiorców zwyżką kosztów nabycia gazu ziemnego, nie zaś osiągnięcie zysku, poszanowanie przez dostawcę ustanowionych przez przywołane przepisy obowiązku przejrzystości oraz obowiązku informacyjnego nie stanowi warunku skuteczności rzeczonych zmian stawek, pod warunkiem że odbiorca może wypowiedzieć umowę w dowolnym momencie i dysponuje odpowiednimi środkami prawnymi umożliwiającymi mu dochodzenie naprawienia szkody, jaką miałby ewentualnie ponieść z powodu braku indywidualnego zakomunikowania mu zmian.

Podpisy